

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 11. tammikuuta 2022
(OR. en)

5153/22

AGRI 5
AGRIORG 3
AGRIFIN 2

ILMOITUS

Lähettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Neuvosto
Asia:	Markkinatilanne – Keskustelu

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä edellä mainittua asiaa koskeva ilmoitus. Asiaa on määrä käsitellä neuvoston istunnossa (maatalous ja kalastus) 17. tammikuuta 2022.

Maatalouden markkinatilanne**Yleistä**

1. Tällä hetkellä vaikuttaa siltä, että EU:n maatalouselintarvikkeiden ala on yleisesti ottaen toipunut covid-19-kriisistä sen jälkeen, kun ravitsemuspalveluja on pystytty avaamaan asteittain ja kriisiin liittyvät ihmisten ja tavaroiden liikkuvuutta koskevia rajoituksia on poistettu. Covid-19-tartuntojen viimeaikaisen kasvun vaikutukset jäävät kuitenkin nähtäväksi. Vienti elpyi voimakkaasti ja sen arvo kasvoi 8 prosenttia tammi–syyskuussa 2021 edellisvuoteen verrattuna. Lisäksi EU:n suurimman vientikohteen Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa käytävän kahdenvälisen kaupan elpyminen vahvistui. Tulevaan rajavalvontaan liittyviin epävarmuustekijöihin ja Yhdistyneen kuningaskunnan kolmansien maiden kanssa äskettäin allekirjoittamien vapaakauppasopimusten vaikutuksiin liittyy kuitenkin merkittäviä riskejä. Kansainvälisestä kehityksestä johtuvien muiden kaupan rajoitusten vaikutuksia on myös seurattava tiiviisti.
2. EU:n maatalousmarkkinoita vahvistaa markkinointivuonna 2021/2022 dynaaminen globaali kysyntä, joka on johtanut korkeisiin maailmanmarkkinahintoihin. Maataloustuotteiden maailmanmarkkinahintoja kuvaava FAO:n elintarvikehintaindeksi oli 27 prosenttia korkeampi marraskuussa 2021 kuin vuotta aiemmin. Maataloushintojen nousu heijastuu myös unionin hintoihin: Eurostatin maataloustuotteiden hintaindeksi oli vuoden 2021 kolmannella neljänneksellä keskimäärin 13 prosenttia korkeampi kuin vuotta aiemmin. Useat tekijät, kuten maailmantalouden elpyminen ja kaasun kysynnän kasvu, tukivat kuitenkin energian ja Euroopassa erityisesti maakaasun hintojen nousua ennätykselliselle tasolle. Energian hintojen nousu vaikuttaa voimakkaasti useimpien maatalouden tuotantopanosten hintoihin. Tämä koskee erityisesti lannoitteiden hintoja, jotka yli kaksinkertaistuivat vuodessa. Maailmanpankin lannoiteindeksi marraskuussa 2021 oli 165 prosenttia korkeampi kuin marraskuun 2020 indeksi. Erityisesti typpilannoitteiden hinnat korreloivat voimakkaasti ammoniumin ja urean tuotannon tärkeimmän raaka-aineen eli maakaasun hinnan kanssa. Maailmanpankin mukaan urean maailmanmarkkinahinta oli 268 prosenttia ja DAP:n (diammoniumfosfaatti) 102 prosenttia korkeampi marraskuussa 2021 kuin vuotta aiemmin. Covid-19-tilanteesta johtuvat korkeat energian hinnat ja toimitusketjujen häiriöt ovat yhdessä nostaneet kuljetuskustannuksia ja lisänneet hyödykemarkkinoiden jännitteitä. Jännitteet helpottivat vuoden 2021 viimeisinä viikkoina, kun esimerkiksi irtotavaran merikuljetuskustannuksia mittaava Baltic Dry -indeksi laski 30 prosenttia joulukuussa 2021. Eurostatin rehuseosten hintaindeksi oli vuoden 2021 kolmannella neljänneksellä keskimäärin 14 prosenttia korkeampi kuin edellisvuonna.

3. Yleisesti ottaen inflaatiopaineet ovat vahvistuneet: energian, raaka-aineiden ja lannoitteiden hinnat ovat nousseet jyrkästi vuoden 2021 alkupuoliskolla ja myös viime aikoina. EU:n elintarvikkeiden hintainflaatio on kiihtynyt hieman huhtikuusta 2021 lähtien, ja marraskuussa 2021 se oli 2,9 prosenttia vuositasolla mitattuna. Elintarvikkeiden hintainflaatio on edelleen selvästi alle yleisen inflaatioasteen (5,2 prosenttia samalla ajanjaksolla). Vaikka EKP ennustaa inflaation hidastuvan huomattavasti vuoden 2022 aikana (myös energiakomponentin osalta), näiden alojen markkinakehitystä olisi seurattava tiiviisti.
4. Maatalous- ja kalastusneuvoston kahdessa viimeisimmässä istunnossa lähes kaikki jäsenvaltiot kiinnittivät huomiota tähän tilanteeseen ja mainitsivat tuotantopanostuskustannusten nousun kielteiset vaikutukset viljelijöiden katteisiin niin kotieläintuotannon (muun muassa rehu- ja energiakustannukset) kuin kasvintuotannon (muun muassa lannoite- ja energiakustannukset) alalla. Monet jäsenvaltioista vaativat kiireellisiä markkinatoimenpiteitä. Tämä koskee erityisesti niitä aloja, kuten sianlihan tuotantoa, joilla tuotantopanosten ja erityisesti rehun kustannusten nousu ja muista tekijöistä johtuva vahva tarjonta ovat painaneet voittomarginaalit kriittisen alhaisille tasoille tai jopa olemattomiin.

Tärkeimpien alojen tilanne

5. Viimeisimmän ennusteen mukaan EU:n **viljan** kokonaistuotannon arvioidaan markkinointivuonna 2021/2022 olevan 291 miljoonaa tonnia, mikä merkitsee 3,4 prosentin kasvua vuositasolla (lisäystä 4,1 prosenttia viiden vuoden keskiarvoon verrattuna). Tämä johtuu erityisesti elpyneestä vehnäntuotannosta, joka on arviolta 130,6 miljoonaa tonnia (lisäystä 7,3 prosenttia viiden vuoden keskiarvoon verrattuna). Maissintuotannon arvioidaan olevan 69,4 miljoonaa tonnia, mikä merkitsee 2,1 prosentin kasvua vuositasolla (3,1 prosentin kasvu viiden vuoden keskiarvoon nähden). Koska sianlihan tuotanto on vähentynyt EU:ssa, rehun kysyntä on laskenut hieman edelliseen markkinointivuoteen verrattuna (0,18 prosenttia). EU:n viljan hinnat ovat yleisesti ottaen edelleen korkeat, mikä johtuu vahvasta globaalista kysynnästä ja viljelyolosuhteiden heikkenemisestä Etelä-Amerikassa. EU:n öljykasvien tuotannon arvioidaan olevan 30,5 miljoonaa tonnia markkinointivuonna 2021/2022. Tämä 7 prosentin vuotuinen kasvu markkinointivuoden 2020/2021 laskun jälkeen helpottanee EU:n markkinatilannetta parantamalla saatavuutta, vaikka rapsin tarjonta pysyisikin niukkana pienen alkuvaraston vuoksi. Korkeista hinnoista huolimatta joillakin unionin alueilla, kuten Suomessa ja Romaniassa, pieni sato vie tuottajilta mahdollisen hintahyödyn.

6. EU:n **sokerijuurikkaan** satoennuste markkinointivuodelle 2021/2022 on paljon suotuisampi kuin edellisellä kaudella, ja se on myös 2,4 prosenttia suurempi kuin viiden vuoden keskiarvo, 75,4 tonnia hehtaaria kohti. Koska EU:n sokerijuurikkaan viljelyala on arviolta 1,5 miljoonaa hehtaaria, EU:n sokerin tuotanto voisi nousta 15,7 miljoonaan tonniin, mikä olisi 7 prosenttia enemmän kuin edellisellä kaudella. Maailmanmarkkinahinnat pysyivät suhteellisen korkeina, kun taas EU:n sokerin hinta ylitti viitehinnan lokakuussa 2021, jolloin se oli 417 euroa tonnilta.
7. **Riisin** osalta EU:n markkinat ovat suhteellisen vakaat, sillä tuonti on pysynyt vakaana, kotimaan hinnat ovat korkealla ja hyvät sääolosuhteet toivat runsaan sadon syys–lokakuussa. Maailman riisimarkkinoille ovat ominaisia korkeat hinnat, kaupan vähäisyys ja jatkuvat konttipulasta johtuvat häiriöt, erittäin korkeat kuljetuskustannukset, covid-19-pandemiasta johtuvat pullonkaulat (Intia, Thaimaa, Vietnam ja Kambodža) ja poliittiset protestit (Myanmarissa vallankaappauksen jälkeen).
8. **Oliiviöljyn** osalta EU:n tuotannon ennustetaan markkinointivuonna 2021/2022 laskevan 4 prosenttia suhteessa edellisen markkinointivuoden lähes 2 miljoonaan tonniin (ja 3 prosenttia suhteessa viiden vuoden keskiarvoon). Yhdysvaltoihin suuntautuvien kauppavirtojen kasvusta huolimatta EU:n oliiviöljyn vienti pysyi markkinointivuonna 2020/2021 vähäisenä aiempien vuosien tasoon verrattuna, vaikka se olikin 18 prosenttia korkeampi kuin viiden vuoden keskiarvo. Varastojen täydennys joissakin vientikohteissa ja ravitsemuspalvelujen avaaminen uudelleen lisäävät vientiä, kun taas EU:n kulutus saattaa vähentyä heikomman saatavuuden ja keskimääräistä korkeampien hintojen vuoksi. Joillakin unionin alueilla, kuten Kroatiassa, ala on kärsinyt epäsuotuisista sääoloista tuotantopanosten korkeiden hintojen aiheuttaman yleisen ongelman lisäksi.
9. **Maitomarkkinoita** leimaa vakaa kysyntä ja niukka maailmanlaajuinen ja EU:n tarjonta. EU:n raakamaidon keskihinta nousi vuoden 2021 jokaisena kuukautena, ja se on nyt korkeimmillaan sitten maaliskuun 2014. EU:n maitotuotteiden hinnat ovat viimeaikaisia ja keskipitkän aikavälin viitehintoja korkeammat. EU:n juuston ja herajauheen vienti pärjäsivät parhaiten tänä vuonna. EU:n **maidontuotanto** pysyi vakaana vuoden 2021 kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana. Tämä näkyi erilaisina kehityssuuntauksina maitotuotealalla: rasvattoman ja täysmaitojauheen, voin, hapatetun maidon ja kulutukseen tarkoitetun maidon tuotanto väheni, kun taas maitotiivisteiden, juuston ja kerman tuotanto kasvoi. EU:n maitotuotteiden vienti pysyi suhteellisen vakaana vuoden 2021 kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana, ja suuntaukset vaihtelivat tuotteesta riippuen: maitojauheen ja voin vienti väheni, kun taas juuston, maitotiivisteiden ja herajauheen vienti kasvoi. EU:n raakamaidon hinnat nousivat edelleen loka–marraskuussa ja olivat huomattavasti viiden vuoden keskiarvoa korkeammat. Maailmanmarkkinoilla EU:n hinnat ovat tällä hetkellä kilpailukykyisimmät cheddarjuuston osalta ja korkeimmat täysmaitojauheen ja voin osalta. Täysmaitojauheen osalta kilpailukykyisimmät ovat Oseanian hinnat ja voin ja rasvattoman maitojauheen osalta Yhdysvaltojen hinnat.

10. **Lihamarkkinoilla** EU:n **naudan**ruhojen hinnat jatkavat positiivista kehitystään pysyen erittäin korkealla tasolla vahvan kysynnän ja vähäisen tarjonnan ansiosta. Naudanlihan kauppataase on sekä määrän että arvon mukaan mitattuna positiivinen. **Sian**ruhojen hintakäyrän alaraja on ohitettu ja porsaiden hinnat nousevat, mutta molemmat ovat edelleen alhaiset. Tuottajien voittomarginaalit pienenevät edelleen, kun EU:n tuotanto kasvoi edellisvuodesta. EU:n kauppataase on positiivinen ja vienti on suurta, vaikka vienti Kiinaan onkin hidastumassa. Joululomien päättymisen jälkeenkin osa jäsenvaltioista on ilmoittanut, että niillä ei ole selkeää näyttöä siitä, että hintakäyrän pohja olisi jo saavutettu, ja että hintataso on edelleen kriittisen alhainen, vaikkakin joitakin heikkoja merkkejä suunnan kääntymisestä on havaittavissa. Rehu- ja energiakustannusten nousun vaikutukset tuntuvat voimakkaasti lähes koko EU:ssa. Tältä osin useat jäsenvaltiot, erityisesti BG, CZ, DE, ES, HR, LV, HU, MT, PL, RO ja SK, ovat kirjallisissa huomautuksissaan peräänkuuluttaneet kiireellisiä markkinatoimenpiteitä tai suoran tuen tarjoamista mahdollisimman pian. BG huomautti, että varastojen vapauttamista markkinoille tulisi välttää aikana, jolloin hintakehitys osoittaa merkkejä kääntymisestä. DE, ES, LT, PT ja FI katsovat, että tilannetta on seurattava ja on aiheellista hyväksyä aloitteita, joilla pyritään ennakoimaan maatalousmarkkinoiden vakavia häiriöitä ja valmistelevaan mahdollisia toimia.
11. **Siipikarjan** hinnat ovat nousseet lokakuusta lähtien korkealle tasolle vahvan kotimaisen kysynnän ja tuotannon supistumisen myötä. EU:n vientiä rajoittavat jatkuvat lintuinfluenssaan liittyvät rajoitukset, samalla kun viimeaikaiset taudinpurkaukset (muun muassa Portugalissa) uhkaavat aiheuttaa lisäpaineita EU:n viennille. Lisäksi jotkin jäsenvaltiot, kuten SK, raportoivat edelleen Ukrainasta tulevan tuonnin kasvusta. Tilannetta on tarkkailtava lähemmin. **Munien** hinta nousi korkeimmilleen koko vuonna pysyttyään vakaana useiden viikkojen ajan. Nousua on tukenut jatkuva kotimainen kysyntä, viennin kasvu (18 prosenttia) ja tuonnin väheneminen (25 prosenttia). Keskihinnat ovat lähes 18 prosenttia korkeammat kuin viime vuonna, vaikkakin 3 prosenttia alle viiden viime vuoden keskiarvon. EU:n **lamm**asmarkkinat ovat haastavat ja kilpailu tarjonnan turvaamiseksi on kovaa. Maailmanlaajuinen kysyntä ennen joulua nosti lampaanlihan hintoja entisestään.

12. **Viinin** osalta kevään ja kesän 2021 epäsuotuisat sääilmiöt (hallat, tulvat ja kyseisiin ilmasto-oloihin liittyvät viiniköynnöksen taudit) ovat vaikuttaneet EU:n vuoden 2021 viinisatoon. EU:n lopullisen tuotannon arvioidaan vuonna 2021 olevan 13 prosenttia pienempi kuin edellisvuonna. Halla koetteli erityisesti Ranskaa, jonka tuotannon ennustetaan pienenevän 29 prosenttia.

EU:n viininviennin erittäin voimakas kasvu on kuitenkin auttanut markkinoita elpymään. Vienti oli ennätysellisen korkealla tasolla markkinointivuoden 2020/2021 aikana (28,8 milj. hl, mukaan lukien Yhdistyneeseen kuningaskuntaan viety 4,1 milj. hl), mitä edesauttoivat covid-19-rajoitusten purkaminen ja Yhdysvaltojen lisätullien keskeyttäminen. Muuttuvan covid-19-tilanteen vuoksi jotkin jäsenvaltiot ovat joutuneet palauttamaan rajoituksia hotelli- ja ravintola-alalle, mikä aiheuttaa jonkin verran epävarmuutta lyhyellä aikavälillä.

13. **Hedelmä- ja vihannesalan** markkinasuuntaukset ovat suotuisat useimmille tuotteille, mutta tilanne on haastavampi joidenkin jäsenvaltioiden omenamarkkinoilla. EU:n omenasato on ollut suurempi kuin edellisvuonna, mikä johtuu varsin runsaasta sadosta Puolassa. Tämä aiheuttaa hintapaineita ja kasvattaa jalostushedelmien osuutta. Valko-Venäjän tietyille maataloustuotteille 1. tammikuuta 2022 asettama tuontikielto voi lisätä painetta näillä markkinoilla, joilla omenat ja päärynät ovat suurimmat vientituotteet. PL odottaa eräiden puutarhatuotteidensa kärsivän merkittävästi, sillä Valko-Venäjälle suuntautuva vienti muodostaa suuren osan Puolan kokonaisviennistä. EU:n appelsiinintuotannon odotetaan vähenevän hieman Italian epäsuotuisien sääolojen vuoksi, ja tuoreet appelsiinit korvaavat edelleenkin jalostetun appelsiinimehun kulutusta. Brexit on vaikuttanut jonkin verran kansainvälisen hedelmä- ja vihanneskaupan kauppavirtoihin ennätysvuoden 2020 jälkeen: tilanne parani vuoden 2021 vaikeista alkukuukausista ja vienti EU:n ulkopuolisiin maihin väheni vuositasolla vain 4 prosenttia vuoden kahdeksan ensimmäisen kuukauden aikana. Kauppavirta Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa on kuitenkin edelleen erityishuomion kohteena myös siksi, että Yhdistyneen kuningaskunnan odotetaan ottavan useiden lykkäysten jälkeen vuoden 2022 puoliväliin mennessä käyttöön EU:n viejiä koskevat täysimääräiset rajatarkastukset ja todistusvaatimukset.

Loppuhuomautukset

14. Vaikka monien elintarvikkeiden hinnat ovat ennätysellisen korkeat eri syistä johtuen, tuottajien voittomarginaaleihin kohdistuu edelleen huomattavia paineita monien tuotteiden, erityisesti sianlihan, osalta. Tämä johtuu etenkin korkeista tuotantopanoskustannuksista. Komissiota pyydetään täydentämään edellä annettuja tietoja erityisesti vaikean tilanteen helpottamiseksi toteutettujen toimenpiteiden osalta. Lisäksi jäsenvaltioita pyydetään kommentoimaan, pitävätkö ne toteutettuja tai ehdotettuja toimia riittävinä.
-